ОПШТИНА СВРЉИГ

ВОДИЧ ЗА ГРАЂАНЕ КРОЗ БУЏЕТ

ОПШТИНЕ СВРЉИГ

за 2026. годину

Поштовани грађани,

Пред вама је "Грађански Водич кроз буџет општине Сврљиг за 2026. годину". Израђен је са циљем да Одлуку о буџету учини максимално транспарентном и доступном сваком Грађанину Сврљига.

Овај "Грађански буџет" је сажет и јасан приказ званичне одлуке. Буџет је више од бројева; он је темељ економске политике, инструмент за реализацију пројеката од јавног значаја и остваривање дугорочних циљева наше заједнице.

Желимо да на једноставан начин видите како смо планирали да користимо буџетска средства ове године. Креирајући овај водич, желели смо да на ефикасан и динамичан начин покажемо како планирамо да користимо буџетска средства у текућој години.

Кроз овај водич, добићете опште податке о приходима, расходима и корисницима буџета. Циљ нам је јасан: боље вас упознати са финансирањем локалне самоуправе како бисте се у будућности више укључили у процесе доношења одлука. Очекујемо да ће ова приступачнија форма повећати ваше интересовање за локалне финансије и подстаћи веће учешће у дефинисању буџетских приоритета за наредне године, чиме ћемо заједно боље управљати јавним финансијама наше општине.

Суочена са ограничењима које диктира девастација и тешка економска ситуација, наша општина не може себи дозволити луксуз расипања или непланског трошења средстава. Принцип скромности и домаћинског пословања је основни принцип на коме се гради наша одлука о буџету.

На крају овог водича, наша највећа жеља је да сте добили јаснију слику о томе како се прикупља и троши новац грађана Сврљига.

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ
Мирослав Марковић

ВОДИЧ ЗА ГРАЂАНЕ КРОЗ БУЏЕТ ОПШТИНЕ СВРЉИГ ЗА 2026. ГОДИНУ

Шта је буџет и како настаје ?

БУЏЕТ општине је правни документ који утврђује план прихода и примања и расхода и издатака општине за буџетску, тј. календарску годину. Он представља плански документ, односно предвиђање остварења прихода и начин на који ће се они трошити. Из општинског буџета се током године плаћају све обавезе општине, а средства из којих се подмирују те обавезе, сливају се у буџет прикупљањем пореза, такси, накнада и осталих врста прихода. Председник општине и општинска управа спроводе општинску политику, а главна полуга те политике и развоја је управо буџет. Приликом дефинисања овог, за општину најважнијег документа, они морају да се воде законским прописима, стратешким приоритетима развоја, као и предлозима буџетских корисника, невладиних организација и грађана општине.

Послови надлежности:

Општина Сврљиг је посебна територијална јединица у којој грађани остварују локалну самоуправу и обавља послове општине утврђене Уставом, послове које јој Република законом повери из оквира својих права и дужности, као и друге послове утврђене законом и Статутом општине.

На основу чега се доноси буџет ?

Буџет се израђује и доноси у складу са два примарна закона:

- Закон о буџетском систему
- Закон о финансирању локалне самоуправе

Законом о буџетском систему се уређује планирање, припрема, доношење и извршење буџета на свим нивоима власти.

Законом о финансирању локалне самоуправе дефинишу се извори прихода којима општина располаже.

За припрему и доношење буџета користе се и планска документа и инструкције:

- Упутство Министарства финансија
- Фискална стратегија
- План развоја општине
- Статут општине

Процес доношења буџета заснива се на следећим фазама:

- **Планирање и смернице**

Процес почиње много пре календарске године. Министарство финансија израђује Фискалну стратегију која предвиђа привредни раст, инфлацију и лимите потрошње. На основу Фискалне стратегије, Министарство финансија свим локалним самоуправама доставља Упутство за припрему буџета.

- **Израда нацрта**

Корисници буџета достављају своје захтеве и предлоге са писаним образложењем. Одељење за буџет и финансије проверава ове предлоге и усклађује их са реалним приходима.

Сваки буџет од 2015. године мора бити програмски. Буџет се не доноси само као списак трошкова, већ коз програме. То значи да свака ставка мора имати јасно дефинисан циљ и индикаторе учинка како би се могло пратити како се новац грађана троши на унапређење локалне заједнице.

- **Јавна расправа**

Када се пипреми Нацрт одлуке о буџету, законска је обавеза да се организује јавна расправа. Ово је тренутак када грађани могу да сугеришу шта су приоритети у њиховој улици или селу. Квалитет јавних расправа директно утиче на то колико ће буџет бити праведан.

- **Скупштинска процедура и усвајање**

Општинско веће усваја Предлог одлуке о буџету и доставља га Скупштини на усвајање. Одборници дебатују о предлогу, подносе амандмане и на крају усвајају буџет.

Буџет мора бити усвојен до 20. децембра текуће године за наредну годину. Ако се не усвоји, прелази се на привремено финансирање.

- **Извршење и контрола**

Након усвајања буџет постаје Одлука. Током године се прати његово извршење. Ако приходи буду већи или мањи од планираних врши се ребаланс буџета. На крају године израђује се Завршни рачун који показује како је новац тачно потрошен.

Одлука о буџету општине Сврљиг за 2026. годину након усвајања од стране Скупштине општине Сврљиг објављена је у "Службеном листу града Ниша", број: 147/2025.

Овом одлуком планирани су:

1. Укупни приходи и примања планирани по основу продаје нефинансијске имовине	652.185.858
2. Укупни расходи и издаци за набавку нефинансијске имовине	757.295.000
3. Примања од задуживања	0
4. Пренета наменска неутрошена средства из 2025. године	91.894.926
5. Нераспоређени вишак прихода и примања из ранијих година	13.919.216
6. Издаци за отплату главнице дуга	705.000

Шта је грађански буџет?

Грађански буџет има за циљ да лако разумљивим језиком објашњава на који начин и у које сврхе се користе јавни ресурси да би задовољили јавне и колективне потребе становништва. Као својеврстан водич за грађане кроз буџет, грађански буџет садржи опште податке о буџету државе или општине/града, као и информације о буџетским приходима, расходима, изворима финансирања, буџетским корисницима и сл. Он представља поједностављену верзију званичног буџета, прилагођену тако да је сви грађани могу лако разумети и пратити. Његова сврха није само информисање, већ и подстицање грађана да се активно укључе у одлучивање о томе како ће се јавна средства трошити.

Грађански буџет представља приказ буџета презентован на начин да допринесе повећаном учешћу грађана у дефинисању буџетских приоритета, као и у планирању, расподели и трошењу буџетских средстава.

Укључивање грађана у процес припреме буџета

Зашто је потребно укључити грађане у процес доношења буџета?

Буџет представља новац пореских обвезника и јавност треба да игра значајну улогу у његовом креирању односно планирању.

Пошто се очекује даља децентрализација власти, односно преношење ширих надлежности локалној самоуправи, укључивање грађана у процес доношења буџета добијаће на значају из простог разлога јер ће и многи проблеми и питања која муче грађане моћи бити решена у локалној самоуправи.

Део буџетског процеса је и разумевање жеља и потреба грађана, а израда буџета је заправо прављење избора из тог мноштва потреба, жеља и проблема. С обзиром да новца никад нема и неће га бити довољно да се оствари све оно што је потребно и пожељно, локални функционери разматрајући и креирајући буџет за наредну годину поред својих сарадника, јавних предузећа, установа и служби, да би добили што реалнију слику ствари, неопходно је и да саслушају глас заједнице, односно грађана.

Пружајући грађанима прилику да учествују у процедури доношења одлука, локална власт пружа грађанима могућност да сагледају и проблеме на које се наилази приликом реализације одређених пројеката и програма, грађани могу дати своје мишљење о могућим правцима решавања проблема, а учествовање мноштва људи у процесу изналажења решења свакако даје квалитет више, односно могуће је боље сагледати све аспекте алтернативних решења, тако да на крају изабрана опција, у датом тренутку, је вероватно и најоптималнија.

Упознавање са суштином проблема приликом разматрања реализације различитих програма, ствара могућност да и грађани који се противе неком решењу буду толерантнији и сачекају да виде какве ће резултате дати решење које је одабрала већина.

Мишљења и идеје грађана, која грађани изнесу на оваквим скуповима, пружају могућност локалним властима да пруже бољи квалитет услуга и рокови који стоје на располагању за задовољавање тих потреба.

Да би јавна расправа о предлогу буџета произвела позитивне ефекте мора да се одвија сврсисходно, односно да се након ње јасно виде одређене потребе грађана и начин на који могу да се задовоље као и организација, средстава и рокови који стоје на располагању за задовољење тих потреба.

Грађани имају право да се питају о начину трошења средстава из буџета општине и да буду информисани о трошењу средстава које као порески обвезници плаћају општини.

Грађани се могу укључивати преко :

- Јавне расправе;
- Грађанске иницијативе
- Други облици комуникације са органима општине

Општина Сврљиг је у оквиру израде Одлуке о буџету за 2026. годину, спровела Јавну расправу .

Ко све може да учествује у изради буџета ?

- Општинска власт и стручне службе
- Буџетски корисници
- Грађани и њихова удружења

Календар буџета локалне власти:

(1) 1. август – локални орган управе надлежан за финансије доставља упуство за припрему нацрта буџета локалне власти;

(2) 15. септембар – директни корисници средстава буџета локалне власти достављају предлог финансијског плана локалном органу надлежном за финансије за буџетску и наредне две фискалне године, који садржи извештај о учинку програма за првих шест месеци текуће године;

(3) 1. новембар – локални орган управе надлежан за финансије доставља нацрт одлуке о буџету надлежном извршном органу локалне власти;

(4) 15. новембар – надлежни извршни орган локалне власти доставља предлог одлуке о буџету скупштини локалне власти;

(5) 20. децембар – скупштина локалне власти доноси одлуку о буџету локалне власти;

(6) 25. децембар – локални орган управе надлешан за финансије доставља министру одлуку о буџету локалне власти.

Како се пуни буџет општине Сврљиг

Порез на доходак, добит и капиталне добитке – ову групу пореза чине приходи од пореза који се у складу са законом деле између централног и локалног нивоа власти (уступљени и изворни), у износу од 30.32 % од укупно планираних прихода. У оквиру ове групе прихода спадају: порез на зараде, порез на приходе од самосталних делатности (стварно), порез на приходе од самосталних делатности (паушално), порез на приходе од самосталних делатности који се плаћа према стварно оствареном приходу (самоопорезивањем), порез на приходе од давања у закуп покретних ствари, порез на приходе од пољопривреде, порез на остале приходе и порез на приходе спортиста и спортских стручњака.

Порез на имовину су приходи од пореза на имовину грађана и правних лица који се налазе на територији општине Сврљиг, затим порез на наслеђе и поклон, као и порез на пренос апсолутних права. Ови порези чине 5.07% од укупно планираних прихода.

Порез на добра и услуге су приходи од комуналне таксе, боравишне таксе и посебне накнаде за заштиту и унапређење животне средине и чине 1.41 % од укупно планираних прихода.

Други порези су приходи од комуналне таксе за истицање фирме на пословном простору и чине 2.37 % од укупно планираних прихода.

Трансфери од других нивоа власти су приходи по основу наменских и ненаменских трансфера од Републике у износу од 43.86 % од укупно планираних прихода.

Приходи од имовине су приходи од давања у закуп пољопривредног земљишта, комунална такса за коришћење простора на јавним површинама, накнада за коришћење грађевинског земљишта и накнада за коришћење дрвета у износу од 1.31 % од укупно планираних прихода.

Приходи од продаје добара и услуга су приходи од продаје добара и услуга буџетских корисника, приходи остварени по основу пружања услуга боравка деце у предшколској установи, административне таксе, таксе за озакоњење објеката у укупном износу од 1.52 % од укупно планираних прихода.

Новчане казне и одузета имовинска корист су приходи од новчаних казни за прекршаје и чине 0.01 % од укупно планираних прихода.

Мешовити и неодређени приходи су остали приходи у корист нивоа општине у износу од 0.03 % од укупно планираних прихода.

Меморандумске ставке за рефундацију расхода представљају рефундацију расхода буџета општине из претходне године и чине 0.13 % укупно планираних прихода.

Нераспоређени вишак прихода и примања из ранијих година чине 1.84 % од укупно планираних прихода.

Пренета неутрошена средства за посебне намене чине 12.12 % од укупно планираних прихода.

Укупно планирани приходи и примања у 2026. години износе 758.000.000,00 динара и имају следећу структуру:

Конто	Опис	Износ	Проценат учешћа %
311	Капитал	91.894.926	12.12
321	Утврђивање резултата пословања	13.919.216	1.84
711	Порез на доходак, добит и капиталне добитке	229.850.000	30.32
713	Порез на имовину	38.450.000	5.07
714	Порез на добра и услуге	10.700.000	1.41
716	Други порези	18.000.000	2.37
733	Трансфери од других нивоа власти	332.435.858	43.86
741	Приходи од имовине	9.900.000	1.31
742	Приходи од продаје добара и услуга	11.550.000	1.52
743	Новчане казне и одузета имовин. корист	100.000	0.01
745	Мешовити неодређени приходи	200.000	0.03
772	Меморандумске ставке	1.000.000	0.13
	УКУПНИ ПРИХОДИ БУЏЕТА	**758.000.000**	**100.00**

СТРУКТУРА ПЛАНИРАНИХ ПРИХОДА И ПРИМАЊА
БУЏЕТА ОПШТИНЕ СВРЉИГ
ЗА 2026. ГОДИНУ

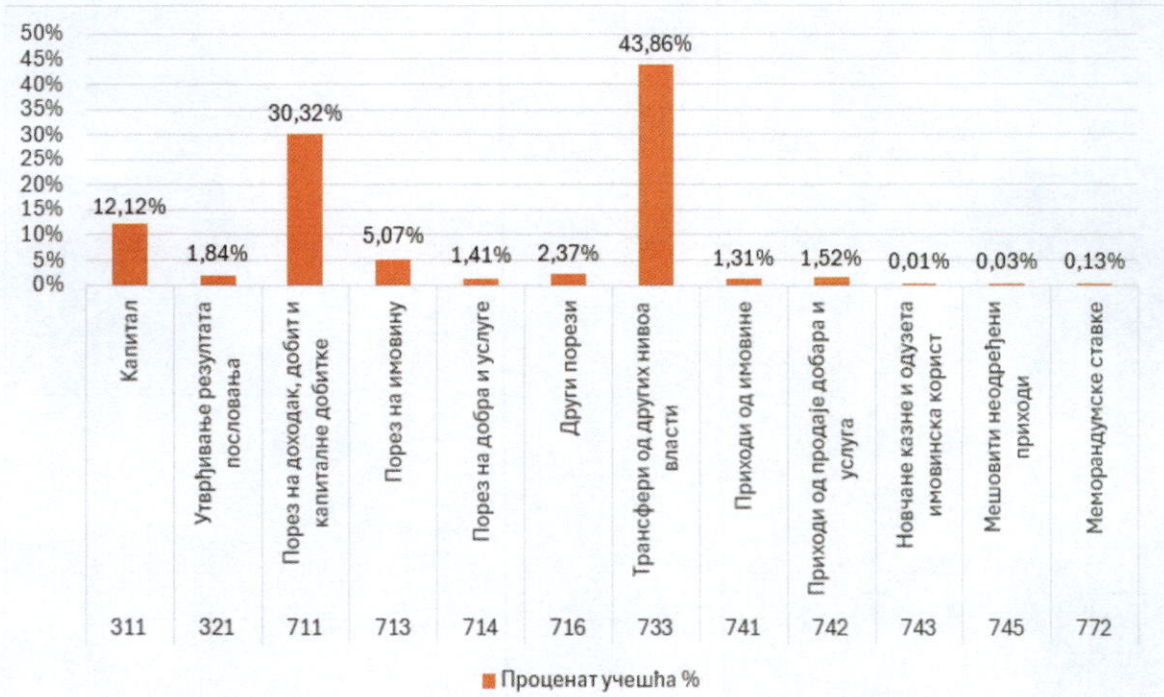

На шта се троши новац грађана?

Расходи за запослене представљају све трошкове за запослене, како у управи тако и код буџетских корисника чије се плате финансирају из буџета (без јавних предузећа која је основала општина) у износу од 25.25 % од укупно планираних расхода буџета.

Коришћење роба и услуга обухвата сталне трошкове путне трошкове, услуге по уговору, специјализоване услуге, трошкове материјала и текуће поправке и одржавање у износу од 29.71 % од укупно планираних расхода буџета.

Отплата камата обухвата отплату камата код домаћих кредитора у износу од 0.14 % од укупно планираних расхода.

Субвенције из буџета су средства која је локална самоуправа обезбедила како би помогла Јавно комуналном преедузећу, Ниш експресу и пољопривредним газдинствима регистрованим на нашој територији у износу од 3.96 % од укупних расхода буџета.

Остали расходи обухватају дотације невладиним организацијама, порезе, таксе новчане казне и накнаду штете у износу од 3.95 % од укупно планираних расхода.

Средства резерви обухватају нераспоређена средства по закону у износу од 1.58 % од укупно планираних расхода.

Социјална заштита обухвата све расходе за финансирање исплата социјалне помоћи за различите категорије становништва, накнаде брачним паровима, накнаде за новорођенчад, породиље, ученике, студенте у износу од 2.77 % од укупно планираних расхода.

Трансфери су расходи које општина Сврљиг планира за исплату дотација и трансфера осталим нивоима власти: Центру за социјални рад, Дому здравља, основном и средњем образовању и Националној служби за запошљавање у укупном износу од 7.98 % од укупних расхода буџета.

Издаци за набавку нефинансијске имовине представљају расходе за капиталне издатке (зграде и грађевинске објекте, машине, опрему и слично) у износу од 24.58 % од укупних расхода буџета.

Издаци за отплату главнице и набавку финансијске имовине представљају расходе за отплату кредита у износу од 0.09 % од укупних расхода буџета.

Конто	Опис	Износ	Проценат учешћа %
41	Расходи за запослене	191.381.977	25.25
42	Коришћење роба и услуга	225.178.023	29.71
44	Отплата камата	1.045.000	0.14
45	Субвенције	30.000.000	3.96
46	Донације и трансфери	60.500.000	7.98
47	Социјална заштита	21.000.000	2.77
48	Остали расходи	29.920.000	3.95
49	Резерве	11.950.000	1.58
5	Издаци за нефинансијску имовину	186.320.000	24.58
6	Издаци за отплату главнице и набавку финансијске имовине	705.000	0.09
	УКУПНИ РАСХОДИ БУЏЕТА	**758.000.000**	**100.00**

СТРУКТУРА ПЛАНИРАНИХ РАСХОДА И ИЗДАТАКА БУЏЕТА ОПШТИНЕ СВРЉИГ ЗА 2026. ГОДИНУ

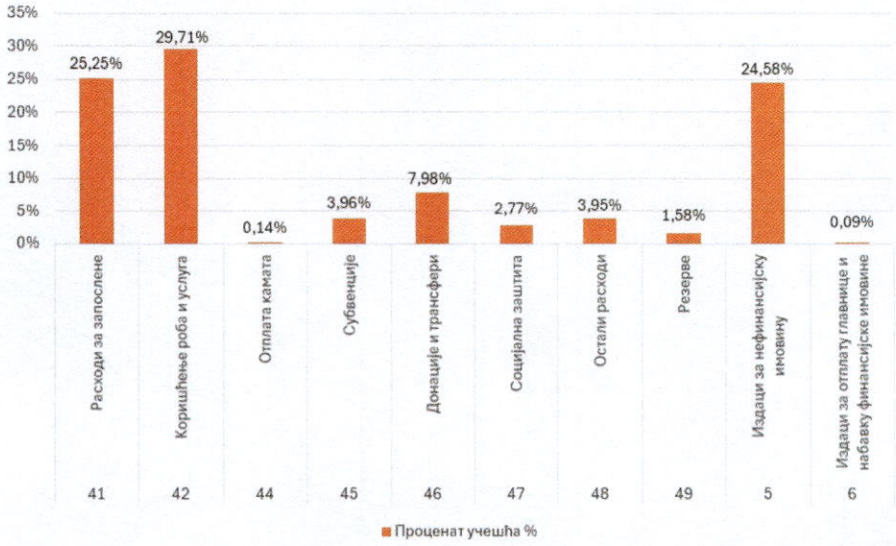

Програмско буџетирање у 2026. години

Буџет наше општине је програмски. Шта то тачно значи?

Новац је намењен за програме који доприносе испуњавању стратешких циљева развоја наше општине, а трошкови буџета распоређени су према пројектима на које се односе. Одлука о буџету општине Сврљиг за 2026. годину годину акценат ставља на обезбеђење нормалног функционисања система локалне самоуправе без застоја у раду буџетских корисника, реализацију комуналног програма и инвестиција, подршку основним школама и социјално угроженој групи становништва, као и развоју спортског и културног аматеризма кроз подршку невладином сектору. Закон о буџетском систему обавезује буџетске кориснике да Одлука о буџету за 2026. годину буде израђена на програмском принципу, што је и испоштовано приликом израде Одлуке о буџету општине Сврљиг за 2026. годину. Овакав начин израде одлуке о буџету подразумева дефинисање циљева и индикатора којима се мери успешност остваривања дефинисаних циљева.

У складу са међународним и националним класификацијама програмски буџет даје слику трошења новца према програмској класификацији која све активности локалне самоуправе дели на следећи начин и износ опредељених средстава:

Програмска класификација	Назив програма	Износ у динарима
1101	1. Становање, урбанизам и просторно планирање	8.500.000
1102	2. Комуналне делатности	65.400.000
1501	3. Локални економски развој	1.500.000
1502	4. Развој туризма	26.450.000
0101	5. Пољопривреда и рурални развој	10.500.000
0401	6. Заштита животне средине	3.400.000
0701	7. Организација саобраћаја и саобраћајна инфраструктура	184.000.000
2002	8. Предшколско васпитање	89.860.000
2003	9. Основно образовање	26.200.000
2004	10. Средње образовање	8.200.000
0902	11. Социјална и дечија заштита	41.600.000
1801	12. Здравствена заштита	9.900.000
1201	13. Развој културе и информисања	43.760.000
1301	14. Развој спорта и омладине	8.500.000
0602	15. Опште услуге локалне самоуправе	171.230.000
2101	16. Политички систем локалне самоуправе	57.000.000
0501	17. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	2.000.000
	УКУПНО:	**758.000.000**

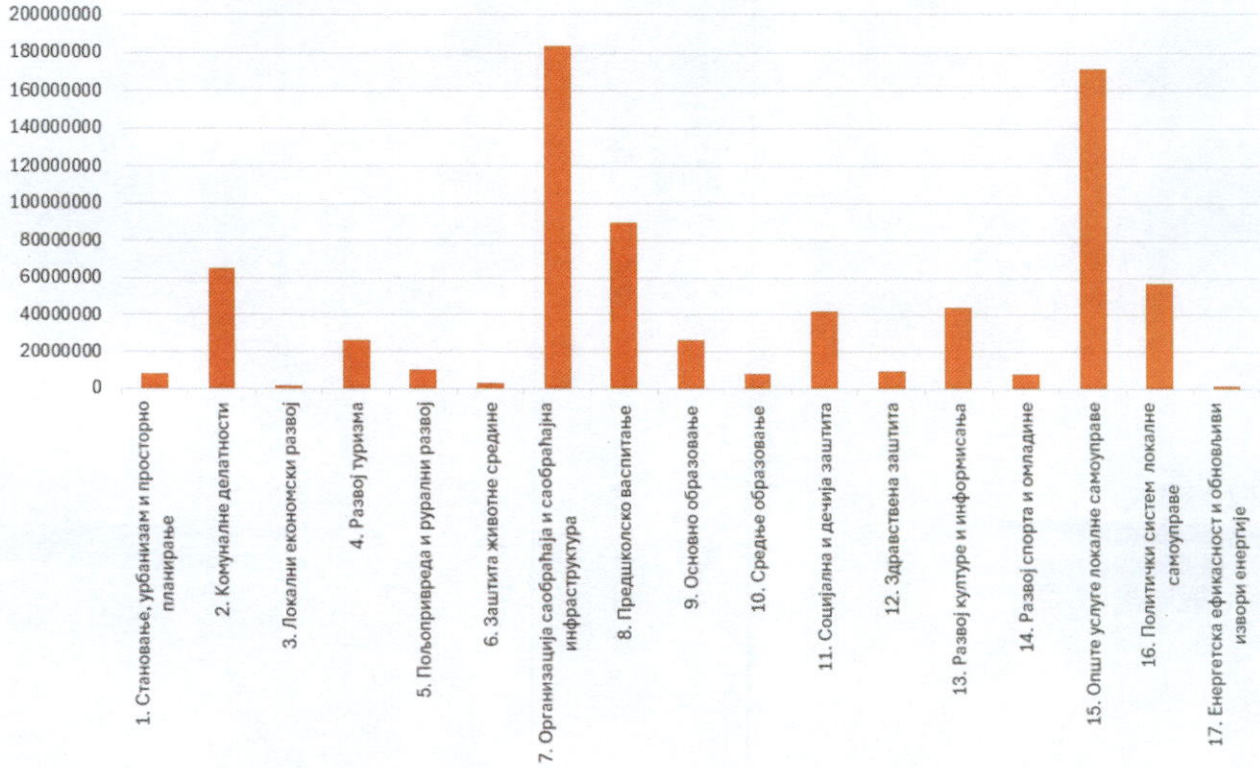

На које пројекте се троши новац:

- Уређење кеја на Сврљишком Тимоку
- Изградња артерског бунара
- Радови у месним заједницама
- Енергетска ефикасност
- Одржавање путева
- Учешће у пројектима Националне службе за запошљавање
- Учешће у пројекту Прекограничне сарадње "Реконструкција Преконошке пећине"
- Субвенције пољопривредним произвођачима

Корисници буџетских средстава преко којих се извршава буџет општине Сврљиг су следећи:

Директни корисници буџетских средстава:

- Скупштина општине
- Председник општине
- Општинско веће
- Општинско правобранилаштво
- Општинска управа

Индиректни корисници буџетских средстава:

- Предшколска установа "Полетарац" Сврљиг
- Центар културу "Проф. Др Сретен Петровић Иче"
- Туристичка организација општине Сврљиг
- 38 месних заједница

Корисници трансфера и дотација:

- основна школа “Добрила Стамболић” Сврљиг
- средња школа “Душан Тривунац Драгош” Сврљиг
- Центар за социјални рад Сврљиг
- Дома здравља Сврљиг
- ОО Црвени крст Сврљиг

Садржај:

Шта је буџет и како настаје 3
Послови надлежности 3
На основу чега се доноси буџет 3
Шта је грађански буџет 4
Укључивање грађана у процес припреме буџета 5
Ко све може да учествује у изради буџета 6
Календар буџета локалне власти 6
Како се пуни буџет општине Сврљиг 6
На шта се троши новац грађана 8
Програмско буџетирање у 2026. години 10
На које пројекте се троши новац 11
Корисници буџетских средстава преко којих се извршава буџет општине … 11